

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 194
Tarih: 22.11.2018

10/317

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dersim Katliamının yaşandığı 1937 ve 1938 yıllarında, ailesi katledilen ya da ailesinden zorla alınarak Türkleştirme politikaları çerçevesinde rütbeli askerlere verildiği ve ya Türklerin yoğun olarak yaşadığı illere götürüldüğü iddia edilen “**Dersim’in kayıp kız çocukları**” hakkında karanlıkta kalan bütün soruların cevap bulması ve sayılarının tespit edilmesi; resmi arşivlerin açılarak mağdur aileler ve kamuoyu ile paylaşılması ve sayılarının açıklanması; akıbetlerinin ne olduğunun bilinebilmesi ve hayatta olanların bulunması için TBMM İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri gereğinde mecliste bir araştırma komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederiz.

Pervin BULDAN

Grup Başkanvekili

Hasip KAPLAN

Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Dersim Katliamı, üzerinden 73 yıl geçmiş olmasına rağmen hala bir devlet sırrı olarak kalmıştır. Ancak katliamın boyutları, bölge halkının iddiaları ve o dönem devletin Dersime özgü çıkarmış olduğu kanunların içeriğinden anlaşılmaktadır. Katliamın tanıklarının ifadeleri ve ulaşılan belgeler yalnızca Türkiye Cumhuriyeti tarihinde değil, dünya tarihinde bile benzerine az rastlanır bir katliamın yapıldığını ortaya koymaktadır. Bütün iddialar karşısında ise devletin arşivleri hala açmamış olması, katliamın gizlenen boyutunun daha da ürkütücü olduğunu düşündürmektedir.

O dönem, Dersim Bölgesi hakkında devlet yetkililerinin hazırladıkları raporlarda yer alan hususlar kapsamında, bölgeye yönelik bir katliam hazırlığı yapılmış; 25 Aralık 1935 tarihli 2884 sayılı Tunceli Vilayeti'nin İdaresi Hakkında Kanun kapsamında, yalnızca o vilayete özgü bir yönetim yapısı oluşturulmuştur.

Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte üzerinde özel bir politika ile durulan Dersim Bölgesi'nde 1937 ve 1938 yıllarında Tedip ve Tenkil gerçekleştirilmiştir. Düzenlenen askeri harekâtla, insanlar katliamdan geçirilmiş, cesetler yığılarak ateşe verilmiş; mağaralara saklanan kadın, çocuk ve yaşılar kıyımdan geçirilmiştir. Dersim bu askeri harekât sonrası adeta insansızlaştırılmıştır.

Yaşanan olaylarla ilgili diğer bir iddia ise ailelerini kaybeden ya da ailesinden zorla alınan kız çocuklarının zorla rütbeli askerlere ve kimi ailelere verilmek üzere Dersim'den götürüldüğüdür. Bu durum ise resmi politikalar çerçevesinde Dersim'de uygulanan baskı ve kırım politikalarının başka bir boyutunu ortaya çıkarmış ve günümüzde çözüm bekleyen bir sorun niteliğinde ortada durmaktadır.

“Çocukların zorla bir gruptan alınıp bir diğerine verilmesi” olarak özetlenebilecek bu uygulama Türkleştirme politikalarının en açık örneklerinden birini oluşturmaktadır. Birleşmiş Milletler Soykırım Suçunun Engellenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin 2. Maddesinde söz konusu husus “soykırım” olarak tanımlanmıştır.

İsmet İnönü, Dersim hakkında açıkladığı Islahat Programı'nda, Dersim'in tamamen boşaltılması, Bakanlar Kurulunun izni olmadan yerleşim olmayacağı ve “Türklerin yoğun olduğu yerlerde kız ve erkek yatılı okulları açılarak Dersim'de beş yaşını doldurmuş kız ve erkek çocukların okutulup büyütülmesi, bunların kendi aralarında evlendirilerek, kendi ana ve babalarından kalan mallar ve mülklerin içinde birer Türk yuvası haline getirilmesi” gibi önlemler yer almaktaydı.

Bu öneriler birer birer hayata geçirilmiş, Dersimli kız çocukları, bu politikalar çerçevesinde ailelerinden alınmıştır. Sonradan bazıları bulunmuş olursa da sayıları belli olmayan “kayıp kız çocuklarının akıbetlerinin” ne olduğu, şimdi nerde yaşadıkları ve kaçının hayatta olduğuna dair bilgi bulunmamaktadır. Konuya ilişkin o dönemdeki resmi veriler, devlet arşivlerinde hala saklı tutulduğu için kamuoyu tarafından öğrenilememiştir.

Bu gün hala "kayıp kız çocuklarını" arayan onlarca Dersimli aile vardır. Bazı ailelerin ya da Dersim'den o dönem götürülen kız çocuklarının kendi çabaları sonuç vermişse de çoğu aile ellerinde her hangi bir bilgi olmadığı için çocuklarını bir daha görememiştir.

Ailelerine kavuşmuş kız çocuklarının iddialarına göre, alınan kız çocukları genelde asker ailelerine verilmiş olduğu için, tanımadıkları bir ailenin nüfusuna kaydedilmiştir. Bazı iddialara göre ise söz konusu kız çocuklarının nüfus kaydı bile bulunmamaktadır.

Katliamın üzerinde neredeyse bir asır geçmiş ancak devlet o dönem mağdur edilmiş ve hala hayatta olan vatandaşlarımız karşısındaki sorumluluğunu yerine getirmemiştir. Devletin söz konusu durum karşısındaki sorumluluğunu yerine getirmesi için yapılacakların tespiti; arşivlerin açılarak o dönem Dersim Bölgesi'nden kaç kız çocuğunun başka ailelere verildiği ve nerelere gönderildiği, kaçının hala hayatta olduğu ve başkaca cevap bekleyen soruların yanıt bulması, o dönem yaşananların kamuoyu ve kayıp kız çocuklarının aileleri ya da yakınları ile paylaşılması için bir meclis araştırması açılmasını gerekli bulmaktayız.